

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Prima Dvbitatio. Quomodo sumatur voluntas, in prima & secunda
conclusionone?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

rò per quam voluntas agit, non est vna tantum. sed sunt plures, secundum quod sunt plures rationes intellectæ; ergo res siue agens naturale tale facit, quale ipsum est: agens autem per voluntatem non agit tale, quale ipsum est, sed quale vult, & illud intelligit esse agens. Ex quo sequitur differentia posita in antecedente, quod natura sit ad vnum determinata, voluntas autem minimè. Minor autem principalis argumenti, quod videlicet filius nō possit nisi sic esse: creatura verò possit sic vel aliter esse, probatur; quia Deus est per se necessesse esse: creatura verò facta est ex nihilo; igitur quod potest sic vel aliter esse, longè est à natura diuina, & consequenter à filio, & pertinet ad rationem creaturæ. Tertiò probatur conclusio ab opposita hæresi Arriana autoritate Hilarij confutata.

Expositio Textus.

ADVERTE primò cōclusiones non esse minus amplas quæsito, licet solum exprimāt filij generationem; id enim, non vt latè proposita limitetur materia factum est, sed vt in vno actu notionali, eoque priori secundum modum nostrum intelligendi, ac nobis notiori præsentis doctrinæ veritas patefceret euidentius: vt hic etiam obseruat Cai.

Secundò scito secundam conclusionem esse Catholicæ fidei confessionem aduersus Arrianam impietatem. Cuius conclusionis veritatem confirmant recentiores SS. Patrum dictis & Conciliorum definitionibus. Legendi sunt Ban. Zuzmel. Molin. & Vafq. 4. c. & Suar. lib. 6. de Trinit. c. 3.

Tertiò obserua sensum maioris in argumento pro 2. concl. cum Cai.

Quartò vide apud eundem explicationem illius differentie inter agens naturale & agens voluntarium, siue inter rem naturalem & voluntatem: quod rei naturalis est vnica forma, voluntatis autem plures.

Respons. ad 4. explicat S. D. infra qu. 82. ar. 4. ad 3.

PRIMA DVBITATIO.

Quomodo sumatur voluntas, in prima & secunda conclusione?

QVAERIT hic Cai. an voluntatis nomen in duobus articuli conclusionibus accipiaturni uocè, an æquiuocè? Nam si sumatur vniuocè, sequitur patrem voluntate concomitante ad vtrumlibet velle generationem filij. Probatur sequela; quoniam de tali voluntate sermo est in secunda conclusione: si verò sumatur æquiuocè, leuis ac friuola tota videtur hæc esse disputatio & differentia in secunda conclusione proposita inter filium & creaturam.

Cui dubitationi respondet sumi in vtraque conclusione voluntatem vniuocè, prout nomē voluntatis significat potentiam volitiuam, vel etiam actum volendi, non quomodocunque sed absolute & indistinctè: & iuxta sensum hūc affirmat prima conclusio actum volendi absolute siue indistinctè. i. non curando qualis sit, an naturalis vel liber, respicere vt obiectum generationem filij, & processionem Spiritus sancti. In secunda verò negatur velle habere rationem principij ad vtrumlibet respectu actuum notionalium, quodcunque siue qualecunque sit illud velle. *Sed hanc solutionem impugnat Vafq.*

quoniam secundum eam vix possumus æquiuocationem & varietatem eiusdem nominis effugere. Ait autem facilius solui posse, si in vtraque conclusione voluntas accipiaturn pro actu, non pro potentia; sic enim prior conclusio vera est; quia omnis actus notionalis placet Deo, ac proinde eum dicitur velle: hoc aut modo (inquit) non est principium actus notionalis, sed illū comitatur. Et eodem modo vera est altera conclusio: quia tam actus spirationis, quam generationis, non est ab actu voluntatis vt à principio: quia pater non ideo generat aut spirat, quia velit generare vel spirare; ergo actus volendi non est principium, quāvis spiratio sit à voluntate vt potentia est. *Sed hæc non aduersantur solutioni Cai. nisi quatenus insinuant posse voluntatem sumi pro potentia. Nam quoad voluntatem sumptam pro actu (quod magis placet Cai.) consonant hæc illius explicationi. Verum accipiendo etiam voluntatem pro potentia, vera est solutio Caiet. Nam vt potentia voluntatis per actum suum respicit generationem filij, & processionem Spiritus S. concomitanter scilicet vt obiectum; & hoc affirmat prima conclusio. Et quamuis voluntas vt potentia per modum naturæ sit principium processionis Spiritus S. non tamen est principium per modum voluntatis, in quantum voluntas, id est, prout libera est se habens ad vtrumlibet: & hic est sensus primæ conclusionis. Potest igitur in vtraque conclusione sumi voluntas cum ordine ad actum absolute & indistinctè, quomodo dicimus accipiendam esse voluntatem, vt stat pro actu. Nam quamuis per illa adiectiua, concomitante & principiante, contrahi videatur ad hunc & illum modum, remanet tamen eadem ratio voluntatis & actus eius absolute sumpti: sicut si dicerem: intellectus circa principia habet actū intelligendi, & non actum discurrendi: vel actus intellectus circa principia est actus intellectionis & non discursus: vtroque enim sumitur intellectus absolute & actus eius absolute & consequenter vniuocè. Nam et si per illa adiuncta, videlicet intellectionis & discursus, limitari videatur ad talem modum affirmatum & ad tale negatum, est tamen idem actus absolute siue indistinctè, vel in communi sumptus, de quo vnum affirmatur & aliud negatur.*

SECUNDA DVBITATIO.

Quo sensu accipienda sit illa propositio: Effectus assimilatur formæ agentis, per quam agit.

PROPOSITAM dubitationem versat & definit subtiliter Caiet. dicens propositionem hanc esse veram, quo ad formam & modum per se illius, in quantum est agendi ratio. Quam explicat distinguendo modum per se agendi formæ naturalis, à modo per se formæ voluntariæ, id est, quæ est ratio agendi voluntati. Neque hic necesse est perspicuum Caiet. discursum exactè referre, aut latius explicare, sed lectori sufficiat Scriptura Caiet. à qua tamen recedit Syluester, qui duo dicit. Primum est, propositionem illam, effectus assimilatur formæ agentis, per quam agit, intelligendam esse quantum ad essentiam, & rationem formæ; non autem quantum ad modum essendi, nisi causa sit vniuoca; quoniam illud consequens, agens naturale agit quale est, voluntarium quale vult, non inferitur (inquit) ex hoc antecedente, effectus assimilatur.

Obi Vafq.

Diluitur obiectio.

Obiectio tacite sol.

Sent. Caiet.

Impugnatio Sylu.